

KAPSAMLI CİNSELLİK EĞİTİMİ

İnsan gelişiminin bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal boyutunu cinsel gelişim boyutundan dışarda tutamayız.

Cinsellik; fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal olgunlaşma süreciyle etkileşim halinde yaşam boyu var olmaya devam eder. Eğitim; cinsel açıdan iyi oluşun yaygınlaştırılması, çocuk ve gençlerin yaşamlarının farklı aşamalarında sağlıklı ve sorumlu ilişkiler kurmaya hazırlanması bakımından başlıca araçlardan biridir.

Kapsamlı Cinsellik Eğitimi (KCE); cinselliğin bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal yönlerinin bir müfredat kapsamında yapılandırılmış olarak öğretilmesi ve öğrenilmesidir. Bu eğitim çocuk ve gençlere kendi sağlık, iyi olma hali ve değerlerinin farkına varma; saygılı sosyal ve cinsel ilişkiler geliştirme, yaptıkları seçimlerin kendilerinin ve başkalarının iyi oluşunu ne şekilde etkilediği üzerine düşünme ve yaşamları boyunca haklarını anlama ve koruyabilme konusunda gerekli bilgi birikimi, beceri, yaklaşım ve değerlerin kazandırılmasını amaçlamaktadır.

KCE; formel ve formel olmayan eğitim ortamlarında verilir ve aşağıdaki niteliklere sahip bir eğitimidir: Doğruluğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır: KCE'nin içeriği; cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS), cinsellik ve davranışlara ilişkin olgular ve bulgulara dayanmaktadır.

KCE; erken yaşta başlayan, önceki öğrenmenin üzerine yeni bilgilerin katıldığı, spiral müfredat1 yaklaşımını kullanan, süreğen bir eğitim sürecidir.

Yaşa ve gelişim aşamalarına uygundur: KCE'nin içeriği, çocuk ve gençlerin gelişimleri süresince değişen ihtiyaç ve yeteneklerine cevap verecek şekilde oluşturulur. Gelişim aşamalarına uygun konular, öğrencilerin yaş ve gelişim aşamalarına uygun şekilde, sağlıkları ve iyi oluşları için en doğru zamanda ele alır. Gelişimsel çeşitliliği barındırır; bilişsel ve duygusal gelişimin yavaşladığı durumlarda içeriği uyarlanabilir. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı ve ilişkilerle ilgili mesajların içselleştirilmesi ne zaman mümkünse o zaman sunulur.

Kapsamlıdır: KCE; cinselliğe dair kapsamlı, doğru, bulgulara dayanan ve yaş gelişimine uygun bilgilerin alınmasını olanaklı kılar. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı sorunlarını ele alır. Cinsel anatomi ve fizyoloji, üreme anatomisi ve fizyolojisi; ergenlik dönemi ve menstrüasyon; üreme, modern doğum kontrol yöntemleri, gebelik ve doğum; HIV, ve AIDS gibi cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar bunlardan sadece bir kaçıdır. KCE; bazı sosyal ve kültürel bağlamlarda zorlayıcı olabilecek konular da dâhil olmak üzere, tüm öğrencilerin bilmesi gereken pek çok farklı konuyu içerir.

Öğrencilerin sağlık ve iyi olma halini etkileyen analitik, iletişim ve diğer yaşam becerilerini geliştirerek; cinsellik, insan hakları, sağlıklı ve saygılı aile yaşamı, bireyler arası ilişkiler, bireysel ve ortak değerler, kültürel ve sosyal normlar, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yapmama, cinsel davranışlar, şiddet ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet (TCTŞ), onay ve beden bütünlüğü, cinsel istismar, çocukların erken yaşta zorla evlendirilmesi ve genital sakatlama gibi zararlı uygulamalar ile ilgili onların güçlenmesini destekler.

"Kapsamlı" nitelemesi aynı zamanda eğitimdeki konuların genişliğine ve derinliğine ve tek seferlik bir ders ya da müdahale olmaktan ziyade; öğrencilere zaman içinde, eğitim süreleri boyunca tutarlı bir çizgide verilen içeriğe işaret etmektedir.

KCE, eğitimcilerin çabaları öğrencilerin öğrenmesini desteklesin diye yazılı bir müfredat kapsamında yürütülür. Müfredatta; temel öğretim hedefleri, öğrenme hedeflerinin gelişimi, kavramların sunuluşu ve temel mesajların net bir biçimde nasıl verileceği yapılandırılmış olarak bulunur. Eğitim programı, okul ya da okul dışı bir ortamda yürütülebilir.

KCE, toplumsal cinsiyet normlarının eşitliği etkileme biçimlerini, bu eşitsizliklerin çocuk ve gençlerin genel sağlığını ve iyi oluşunu nasıl etkilediğini ortaya koyar. Toplumdaki cinsiyet normlarının; cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların, erken ve istenmeyen gebeliklerin ve toplumsal cinsiyet temelli şiddetin önlenmesine yönelik çabaları nasıl sekteye uğrattığını ele alır. KCE, insanların yaşamında toplumsal cinsiyet olgusunun merkezi konumu ve çeşitliliği hakkında farkındalık yaratır. Kültürel, sosyal ve biyolojik farklılık ve benzerliklerle şekillenen toplumsal cinsiyet normlarını ele alarak; empati ve anlayışa dayalı, saygılı ve eşit ilişkilerin üretilmesini teşvik eder; böylelikle toplumsal cinsiyet eşitliğine katkıda bulunur. KCE müfredatına toplumsal cinsiyet bakış açısının eklenmesi, KCE programlarının etkinliğinin ayrılmaz bir parçasıdır.

KCE, öğrencilere kültürel yapılar, normlar ve davranışların insanların seçimlerini ve ilişkilerini nasıl etkilediği üzerine düşünebilecekleri belirli bir alan yaratırken; bu sorgulama, kabul ya da karşı çıkış sürecinde onları desteklerken; ilişkilerde saygı ve sorumluluk anlayışını teşvik eder.

KCE, bireyleri ve toplulukları güçlendirerek, eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek ve genç insanların yurttaşlığını güçlendirerek; adil ve merhametli bir toplumun oluşmasına katkıda bulunur. Öğrencilere; cinsel sağlık ve üreme sağlığına yönelik pozitif değer ve yaklaşımları keşfetme ve geliştirme olanağının yanı sıra kendilerine olan güvenlerini artırma olanağı da sunar. Öğrencilerin insan haklarına ve toplumsal cinsiyet eşitliğine saygı geliştirmelerini destekler. Bunlara ek olarak gençleri kendi seçimleri ve davranışları ve bunların başkalarını etkileme biçimleri konusunda sorumluluk alma yönünde güçlendirir. Etnisite, ırk, toplumsal, ekonomik veya göçmenlik durumu, din, engellilik, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği veya ifadesi veya cinsiyet özelliklerini gözetmeksizin; başkalarına saygı, kabul, hoşgörü ve empatiyle yaklaşımlarını sağlayacak beceri ve yaklaşımları gençlere kazandırır.

Sağlıklı seçimlerin desteklenmesi için gereken yaşam becerilerini geliştirebilir: Bunlara, bilinçli kararlar üzerinde düşünme ve bu kararları alma, etkin bir biçimde iletişim kurma ve müzakere etme ve kendini ortaya koyma gibi beceriler dahildir. Bu beceriler, çocuk ve gençlere; aile bireyleri, akranları, arkadaşları ve romantik veya cinsel partnerleriyle saygılı ve sağlıklı ilişkiler kurmada yardımcı olabilir.

KCE, evrensel insan hakları anlayışı üzerine şekillenmekte ve evrensel insan haklarını desteklemektedir. Söz konusu haklara, çocuk ve gençlerin hakları; tüm insanların sağlık, eğitim, bilgi eşitliği ve ayrımcılığa maruz kalmama hakkı dâhildir. KCE kapsamında insan hakları temelli bir yaklaşımın benimsenmesi aynı zamanda gençlerin kendi haklarını tanıma, başkalarının haklarını tanıma ve bu haklara saygı duyma ve hakları ihlal edilenler için savunuculuk yapma konusunda farkındalığının yükseltilmesini de beraberinde getirir. Genç insanların KCE'ye eşit erişiminin sağlanması aynı zamanda; zorlama ve şiddetten uzak, güvenli, sorumlu ve saygılı cinsel seçimler yapmaları ve etkin bir biçimde kendilerini koruyabilmeleri için ihtiyaç duyacakları bilgiye erişme haklarının gözetilmesi, yani onların mümkün olan en yüksek sağlık standardına erişimlerinin de sağlanması demektir.

Kaynak

International Technical Guidance on Sexuality Education/UNFPA-UNICEF/UN WOMEN/World Health Organization